Ümumi məlumat	**Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı**	AZLL 106, Müasir Azərbaycan dili 6 AKTS	
	Departament	Dillər və ədəbiyyatlar	
	Proqram (bakalavr, magistr)	Bakalavriat	
	Tədris semestri	Payız, 2024	
	Fənni tədris edən müəllim(lər)	Elza İsmayılova	
	E-mail:	elzaxanim@yahoo.com	
	Telefon:	0504603471 / (012) 3717969	
	Mühazirə otağı/Cədvəl	IV, VI günlər	
	Məsləhət saatları	Tələbələrlə razılaşdırılmış vaxtda	
Prerekvizitlər	**Yoxdur**		
Tədris dili	**Azərbaycan dili**		
Fənnin növü (məcburi, seçmə)	**Məcburi**		
Dərsliklər və əlavə ədəbiyyat	**Əsas ədəbiyyat:** Axundov A. (1984). Azərbaycan dilinin fonetikası. Bakı: Maarif. Dəmirçizadə, Ə. (2007). Müasir Azərbaycan dili (fonetika, orfoepiya, orfoqrafiya). I hissə. Bakı: Şərq-Qərb. Xəlilov B. (2013). Müasir Azərbaycan dili (fonetika, yazı, əlifba, qrafika, orfoqrafiya, orfoepiya). Bakı: Çap evi. Qurbanov, A. (2010). Müasir Azərbaycan ədəbi dili. I cild. Bakı: Elm və təhsil Qurbanov, A. (2019). Müasir Azərbaycan ədəbi dilinə dair praktikum. 2 cilddə, I cild. Bakı. Müasir Azərbaycan dili. I cild (1978). Bakı: Elm. Yusifov M. (2012). Azərbaycan dili fonetikasının əsasları. Bakı: Elm və təhsil. **Əlavə ədəbiyyat:** Ağayeva F. (1978). Azərbaycan dilinin intonasiyası. Bakı. Axundov, A. (1973). Müasir Azərbaycan dilinin fonemlər sistemi. Bakı: Maarif Azərbaycan dilinin orfoqrafiya lüğəti (2021). Bakı: Elm. Bəşirova A. (1994). Azərbaycan dilində vurğu. Bakı: Bakı Universiteti nəşriyyatı Əhmədova, A. (2019). Azərbaycan dilindən praktikum. Bakı: Elm və təhsil. Orfoqrafiya-orfoepiya lüğəti (2019). Bakı. Veysəlov F. (1993). Fonetika və fonologiya məsələləri. Bakı: Maarif.		
Kursun vebsaytı			
Tədris metodları	**Mühazirə**	**Mühazirə**	
	Qrup müzakirəsi	**Qrup müzakirəsi**	
	Praktiki tapşırıqlar	**Praktiki tapşırıqlar**	
	Praktiki məsələnin təhlili	-	
	Digər	-	
Qiymətləndirmə	**Komponentləri**	**Tarix/son müddət**	**Faiz (%)**
	Aralıq imtahanı		**30**
	Praktiki məsələ		**-**
	Fəallıq	Fəallığa görə bal final imtahanından əvvəl yazılacaq.	**5**
	Davamiyyət	Davamiyyət balı tələbənin dərs- də ardıcıl iştirakına görə final imtahanından əvvəl yazılacaq.	**5**
	Yoxlama yazı (İmla)	Semestrin sonunda yerinə yetiriləcək.	**10**

	Quiz	Semestrin sonunda aparılacaq.	**10**
	Final imtahanı		**40**
	Digər		
	Yekun		**100**
Kursun təsviri	Bu kursda fonetika, onun məqsəd və vəzifələri, növləri, əhəmiyyəti, Azərbaycan dilinin fone -tik quruluşu və fonemlər sistemi, fonetik transkripsiya, səs, səsin fiziki (akustik), fizioloji, icti- mai əlamətləri, danışıq səsləri və onların təsnifi, Azərbaycan dilinin saitlər və samitlər siste- mi, heca, vurğu, avazlanma, intonasiya, Azərbaycan dilində fonetik hadisə və qanunlar, yazı, əlifba, qrafika, orfoqrafiya, orfoepiya və s. öyrəniləcək.		
Kursun məqsədləri	Kurs müasir Azərbaycan dili fonetikasının əsaslarını tələbələrə öyrətmək üçün aşağıdakı məq- səd və vəzifələri həyata keçirməyi nəzərdə tutur: 1. Tələbələri Azərbaycan dilinin səs sisteminin özəlliyi, fənnin sahələri, digər elmlərlə əlaqəsi, fonem haqqında müxtəlif nəzəriyyələr və s. ilə bağlı tədqiqatyönümlü problemlərə istiqamət- ləndirmək; 2. Azərbaycan dilinin saitlər sisteminin ümumi və fərdi fonofizioloji xüsusiyyətləri, onların özəlliyi, tarixi, mənşəyi haqqında ətraflı məlumat vermək; 3. Azərbaycan dilinin samitlər sisteminin ümumi və fərdi fonofizioloji xüsusiyyətləri, onların özəlliyi, tarixi, mənşəyi ilə bağlı geniş bilgi vermək; 4. Azərbaycan dilindəki fonetik hadisə və qanunların mahiyyəti, onların başvermə səbəbləri, tarixi, dilin inkişafı və qorunmasındakı rolu, bu problemlə bağlı ən son araşdırmalar haqqında elmi-nəzəri məlumat vermək; 5. Heca və vurğunun mahiyyəti, bunların digər dillərdəki xüsusiyyətləri ilə tanışlıq, Azər- baycan dilində oynadıqları rol, dilimizdəki özəl cəhətləri və s. barədə biliklərin təqdimi; 6. Sintaqmatik fonetika, intonasiyanın mahiyyəti və tipləri barədə tələbələri bilgiləndirmək, onları bu sahənin daha dərindən öyrənilməsinə yönəltmək.		
Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri	Müasir Azərbaycan ədəbi dilinin fonemlər sistemi daha dərindən mənimsəniləcək, Azərbay- can dilindəki səs sistemi, fonetik hadisə və qanunlar öyrəniləcək, ədəbi dilimizin tələffüz nor- maları izah ediləcək, Azərbaycan dilinin orfoqrafik qaydaları şərh olunacaq, yazı prosesində durğu işarələrinin yerli-yerində işlədilməsi bacarığı formalaşdırılacaq.		
Qaydalar (Tədris siyasəti və davranış)	**Fəallıq**: Fəallığa görə bal tələbənin müzakirələrdə iştirakına, semetsr boyu həftəlik dərs proqramına hazırlaşmasına, mövzularla əlaqəli verilən tapşırıqları yerinə yetirməsinə, yeni və əlavə ədəbiyyatlara göstərdiyi marağa görə verilir. **Davamiyyət**: 1. Semestr ərzində tələbənin dərsdə iştirakına görə bal verilir. Tələbə fənn üzrə bütün dərslərdə iştirak etdiyi halda ona 5 bal yazılır. 2. Davamiyyətə ayrılmış baldan üzrsüz buraxılan bir dərs üçün 1 (bir) bal çıxılır. 3. Semestr ərzində fənn üzrə ayrılmış auditoriya saatlarının 25 faizindən çoxunda iştirak etməyən tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır. **İmtahan haqqında:** 1.İmtahana hazırlaşarkən dərslərdə götürülmüş qeydləri öyrənməklə yanaşı, dərsin iş planında göstərilmiş ədəbiyyatlara, o cümlədən başqa mənbələrə də müraciət etmək lazımdır. 2.İstifadə ediləcək ədəbiyyatın bir qismi tərəfimizdən təmin ediləcəkdir. 3.Aralıq və Final imtahanlarında suallar çalışmalar şəklində olacaqdır.		
Cədvəl (dəyişdirilə bilər)			

Həftə	**Tarix (planlaşdırıl-mış)**	**Fənnin mövzuları**	**Dərslik / Tapşırıqlar**

1.	19.09.2024	Dil haqqında ümumi məlumat. Azərbaycan dilinin tarixi kökləri. Azərbaycan dilinin türk dilləri qrupundakı yeri. Müasir Azərbaycan ədəbi dilinin formaları.	Ə. Dəmirçizadə. Müasir Azərbaycan dili. I hissə (bundan sonra – Dəmirçizadə), s. 5-7 A. Qurbanov. Müasir Azərbaycan ədəbi dili. I cild (bundan sonra – Qurbanov), s. 8-22 B.Xəlilov. Müasir Azərbaycan dili (fonetika, yazı, əlifba, qrafika, orfoqrafiya, orfoepiya) (bundan sonra – Xəlilov), s. 3-14
2.	26.09.2024	Azərbaycan ədəbi dilinin fonetikası, növləri, tədqiqat üsulları. Fonetik transkripsiya	Qurbanov, s. 47-53; Xəlilov, s.15-38 Çalışmalar üzərində iş
3.	3.10.2024	Səs, fizioloji mənbələri və əlamətləri. Danışıq səsi və fonem anlayışı. Danışıq səslərinin təsnifi	Dəmirçizadə, 8-13; Qurbanov, s. 47- 69; Xəlilov, s. 39-65 Çalışmalar üzərində iş
4.	10.10.2024	Müasir Azərbaycan ədəbi dilinin saitlər (vokalizm) sistemi, əsas xüsusiyyətləri. Azərbaycan ədəbi dilindəki samitlərin bölgüsü və əsas xüsusiyyətləri	Qurbanov, s. 70-77; Xəlilov, s. 66-88 Çalışmalar üzərində iş
5.	17.10.2024	Müasir Azərbaycan ədəbi dilinin samitlər (konsonantizm) sistemi. Azərbaycan ədəbi dilindəki samitlərin bölgüsü və əsas xüsusiyyətləri	Dəmirçizadə, 34-51; Qurbanov, s. 77- 83; Xəlilov, s. 89-94 Çalışmalar üzərində iş
6.	24.10.2024	Azərbaycan dilində fonetik hadisə və qanunlar	Qurbanov , s. 87-100; Dəmirçizadə, s. 99-122; Xəlilov, s.132 - 158
7.	31.10.2024	Nitqin fonetik parçaları. Müasir Azərbaycan ədəbi dilində heca, növləri və tipləri.	Qurbanov, s.100-104; Xəlilov, s. 110-131 Çalışmalar üzərində iş
8.	7.11.2024	Nitq parçalarının mənalı (fonosemantik) səslənməsi. Müasir Azərbaycan ədəbi dilində vurğu, növləri **Aralıq imtahanı**	Dəmirçizadə, s.135-137; Qurbanov, s. 104-108; Xəlilov, s. 158-179 Bədii ədəbiyyatdan nümunələr
9.	14.11.2024	Sintaqmatik fonetika. Avazlanma (intonasiya) və onun tərkib hissələri. Azərbaycan dilində intonasiyanın tipləri.	A. Axundov. Azərbaycan dilinin fonetikası, s. 335-355; Xəlilov, s.181-193 Bədii ədəbiyyatdan nümunələr
10.	21.11.2024	Durğu (fasilə). Durğu işarələrinin növləri, işlənmə yeri və qaydaları haqqında	Xəlilov, s.197-211 Çalışmalar üzərində iş
11.	28.11.2024	Azərbaycan yazısı. Yazının əmələ gəlməsi və tipləri.	Xəlilov, s. 211- 216; Qurbanov, s.217-227
12.	5.12.2024	Əlifba haqqında ümumi məlumat Müasir Azərbaycan əlifbası. **Quiz (Sınaq imtahanı)**	Qurbanov, s. 137-155; Xəlilov, s. 197-231 Bədii ədəbiyyatdan nümunələr
13.	12.12.2024	Azərbaycan qrafikası haqqında ümumi məlumat. Müasir Azərbaycan əlifbasındakı hərflərin quruluş və formaları **Yoxlama yazı (imla)**	Dəmirçizadə, s. 212-248; Qurbanov, s. 158-163; Xəlilov, s. 227- 231 Çalışmalar üzərində iş
14.	19.12.2024	Orfoqrafiya haqqında məliumat. Azərbaycan orfo- qrafiyasının tarixi və prinsipləri. Orfoqrafiya qay- daları	Qurbanov, s. 166-185; Xəlilov, s. 231-268 Çalışmalar üzərində iş

15.	26.12.2024	Azərbaycan ədəbi dilinin orfoepiyası. Ədəbi tələffüzün mənbələri. Müasir Azərbaycan dili orfoepiyasının əsas qaydaları	Qurbanov, s. 110-125; Dəmirçiza-də, s. 140-207; Xəlilov, s. 271- 299
		Final imtahanı	